

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS PAGRINDU AS „CITADELE BANKA“ LIETUVOS FILIALUI TEIKIANT PASLAUGAS TYRIMO

2020-10-01 Nr. (20)SI-2)SP-77

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) buvo gauta informacija apie tai, jog AS „Citadele banka“ Lietuvos filialo (toliau – Įmonė) interneto tinklalapyje 2020 m. rugsėjo 2 d. buvo skelbiama apie Įmonės inicijuotą akciją „Pasiūlymas studentams“ (toliau – Pasiūlymas). Pasiūlymo sąlygose numatyta, jog tik 18–21 metų amžiaus Įmonės klientai gali pasinaudoti Pasiūlymu bei gauti už tai 36 eurų dydžio premiją.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 24 straipsnio 3 dalimi, 2020 m. rugsėjo 8 d. Tarnyboje pradėtas tyrimas dėl galimos diskriminacijos amžiaus pagrindu paslaugų teikimo srityje.

Lygių galimybių kontrolierė Agneta Skardžiuvienė (toliau – lygių galimybių kontrolierė), vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 30 str. 1 ir 2 dalimis, 2020 m. rugsėjo 10 d. raštu Nr. (20)SI-2)S-496 „Dėl informacijos pateikimo“ kreipėsi į Įstaigą ir paprašė pateikti motyvuotus paaiškinimus bei atsakyti į klausimus: kas nustatė Pasiūlymo sąlygas bei kas teikia Pasiūlyme numatytas paslaugas; kuo vadovaujantis ir siekiant kokio tikslo nustatyta, jog Pasiūlymu gali pasinaudoti tik 18–21 metų amžiaus Įmonės klientai; ar vyresni nei 21 metų Įmonės klientai yra apdovanojami už naudojimąsi „X smart“ kortele pagal X REWARDS ar kitą programą.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2020 m. rugsėjo 18 d. Tarnyboje gautas Įstaigos 2020 m. rugsėjo 17 d. raštas Nr. R1-2/1439E „Dėl informacijos pateikimo“, kuriuo paaiškinta, kad Įstaigos skelbiamos Pasiūlymo sąlygos buvo nustatytos Įstaigos sprendimu, o Pasiūlyme numatytas paslaugas teikia Įstaiga. Pasiūlymas orientuotas į pradedančiuosius studentus, kuriems tai galimai būtų pirmas savarankiškas sandoris su finansų įstaiga, kurį jie gali sudaryti be tėvų sutikimo, kaip tai numato Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas ir kiti teisės aktai. Įstaiga siekė suteikti papildomas naudas bei didesnę nuolaidą pradedantiesiems studentams, kurie galimai nedirba, nes mokosi, o jų pajamos labai ribotos (stipendija, tėvų lėšos). Be to, Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatyme įtvirtintas vienas iš darbo su jaunimu tikslų – neformalusis jaunimo ugdymas. Įstaigos vertinimu, Įstaiga, skatindama pradedančiuosius studentus atsidaryti sąskaitą Įstaigoje, prisideda prie studentų finansinio ugdymo, t. y. padeda jiems įgyti įgūdžius naudotis kasdienėmis finansinėmis paslaugomis (sąskaita, mokėjimo kortele ir kt.), t. y. išmokti valdyti savo finansinius išteklius savarankiškai. Kadangi Pasiūlymas buvo orientuotas į pradedančiuosius studentus, Įstaiga nustatė 18–21 metų amžiaus ribą, kuomet jaunuoliai pradeda mokytis aukštosiose arba aukštesniosiose mokyklose.

Įstaiga pažymi: įvertinusi Pasiūlymo sąlyga bei siekdama nepažeisti Lygių galimybių įstatymo nuostatų, nusprendė panaikinti Pasiūlymo sąlygą dėl dalyvių amžiaus. Pasiūlymas lieka orientuotas į studentus ir galioja iki 2020 m. rugsėjo 30 d.

Įstaiga pažymi, kad vyresni nei 21 metų amžiaus Įstaigos klientai irgi yra apdovanojami už naudojimąsi „X smart“ kortele pagal bendrąsias X REWARDS programos taisykles¹: kiekvienas atsiskaitymas už 2 EUR lygus 1 taškui.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar Įstaiga, skelbdama Pasiūlymo sąlygas ir teikdama pagal šias sąlygas paslaugas, nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 ir 2 punktų reikalavimų, pagal kuriuos paslaugų teikėjai privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokias pačias paslaugas ir taikyti vienodas apmokėjimo už jas sąlygas; suteikiant vartotojams informaciją apie paslaugas arba jas reklamuojant, užtikrinti, kad šioje informacijoje nebūtų išreiškiamas pažeminimas, paniekinimas arba teisių apribojimas ar privilegijų teikimas *inter alia* mažiaus pagrindu ir nebūtų formuojamos visuomenės nuostatos, kad dėl šio požymio asmuo yra pranašesnis ar menkesnis už kitą.

---

¹ <https://www.xrewards.lt/>

Šių pareigų nevykdymas yra laikomas Lygių galimybių įstatymo pažeidimu (Lygių galimybių įstatymo 10 str.).

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 str. nustatyta, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs. Žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu.

Aiškindamas Konstitucijos 29 str. nuostatas, Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų². Konstitucinis Teismas 2004 m. gruodžio 13 d. nutarime taip pat konstatavo, kad konstitucinis asmenų lygybės principas nepaneigia pačios galimybės skirtingai traktuoti žmones atsižvelgiant į jų statusą ar padėtį (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimas), tačiau konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d., 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Konstitucijos 29 str. įtvirtintos nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kurio paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 str. nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu (Lygių galimybių įstatymo 1 str. 1 d.).

Lygių galimybių įstatymo 2 str. 1 dalyje diskriminacija įvardijama kaip tiesioginė ir netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu. Lygių galimybių įstatymo 2 str. 7 dalyje tiesioginė diskriminacija apibrėžiama kaip elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui.

---

² Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas.

Tyrimo metu nustatyta, jog, pagal Įstaigos nustatytas ir viešai paskelbtas Pasiūlymo sąlygas, 18–21 metų amžiaus Įstaigos klientams siūloma naudotis Įstaigos „X smart“ kortele ir gauti už tai prizus. Įstaigos teigimu, Pasiūlymu siekta padėti pradedantiesiems studentams, kurie galimai nedirba, nes mokosi, o jų pajamos labai ribotos (stipendija, tėvų lėšos). Įstaigos vertinimu, Įstaiga, skatindama pradedančiuosius studentus atsidaryti sąskaitą Įstaigoje, prisideda prie studentų finansinio ugdymo, t. y. padeda jiems įgyti įgūdžius naudotis kasdienėmis finansinėmis paslaugomis (sąskaita, mokėjimo kortele ir kt.), kitaip tariant, išmokti valdyti savo finansinius išteklius savarankiškai. Kadangi Pasiūlymas buvo orientuotas į pradedančiuosius studentus, Įstaiga nustatė 18–21 metų amžiaus ribą, kuomet jaunuoliai pradeda mokytis aukštosiose arba aukštesniosiose mokyklose.

Tyrimo metu nustatyta, jog Įstaiga panaikino Pasiūlymo sąlygą dėl dalyvių amžiaus ir pagal viešai Įstaigos skelbiamas X REWARDS programos taisyklės³ prizai už naudojimąsi „X smart“ kortele visiems Įstaigos klientams suteikiami vienodomis sąlygomis, nepriklausomai nuo jų amžiaus.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 29 str. 3 d. 4 punktą, tyrimas dėl diskriminacijos gali būti nutrauktas, kai lygias galimybes pažeidžiantys veiksmai (neveikimas) nutraukiami.

Atsižvelgusi į tai, jog Įstaiga pakeitė Pasiūlymo sąlygas, panaikino reikalavimą dėl Pasiūlymo dalyvių amžiaus bei paskelbė, jog prizai už naudojimąsi „X smart“ kortele visiems Įstaigos klientams suteikiami vienodomis sąlygomis, nepriklausomai nuo jų amžiaus, vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 14 str., 29 str. 3 d. 4 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Nutraukti tyrimą Nr. (20)SI-2, nutraukus lygias galimybes pažeidžiančius veiksmus.
2. Su sprendimu supažindinti Įstaigą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė

---

³ <https://www.xrewards.lt/>